

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa T. R. i R. C.
przeciwko Z. G. i Uniwersytetowi (...) w W.
o zapłatę,
oraz z powództwa wzajemnego Z. G.
przeciwko R. C. i T. R.
o zapłatę
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 listopada 2018 r.,
zażalenia powoda - pozwanego wzajemnego T. R.
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddala zażalenie;

**2) pozostawia rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu pełnomocnika
reprezentującego powoda T. R. z urzędu w orzeczeniu
kończącym postępowanie kasacyjne.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 28 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną powoda (pозwanego wzajemnie) T. R. od wyroku tego Sądu z 7 listopada 2017 r. w części dotyczącej rozstrzygnięcia o oddaleniu apelacji powoda

(pozwanego wzajemnie) R. C. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 22 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że precyzyjne wyznaczenie zakresu zaskarżenia jest konstruktywnym elementem skargi kasacyjnej (art. 398¹ pkt 1 k.p.c.), a niedochowanie tego warunku stanowi przyczynę jej odrzucenia a *limine* (art. 398⁶ § 2 k.p.c.) i uznał, że powód T. R. nie ma interesu prawnego w zaskarzaniu wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej rozstrzygnięcia oddalającego apelację R. C. od wyroku Okręgowego w W. z 22 stycznia 2015 r., a powołał się przy tym na stanowisko Sądu Najwyższego, że od orzeczenia korzystnego dla skarżącego skarga kasacyjna nie przysługuje ze względu na brak pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravaminis*). Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny powołał art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na postanowienie z 28 maja 2018 r. powód T. R. zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 199 § 1 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia na nieuregulowanej ustawowo przesłance *gravaminis* i odrzucenie jego skargi kasacyjnej w warunkach, gdy kodeks postępowania cywilnego nie dopuszcza odrzucenia środka zaskarżenia na innej niż ustawowa podstawie, a taka w sprawie nie zachodzi; - art. 72 § 2 k.p.c. przez odrzucenie skargi w części dotyczącej współuczestnika koniecznego, a zatem uznanie, że sprawa może się toczyć osobno dla obu skarżących; - art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 45 ust. 1 i 77 ust. 2 Konstytucji ze względu na odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie nieprzewidzianej ustawą i przez to ograniczenie praw skarżącego.

Powód T. R. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przedmiot rozstrzygnięcia, którego dotyczą wniesione skargi kasacyjne musi być oznaczony na podstawie żądań pozwów rozpoznanych przez Sądy w niniejszej sprawie. Z motywów wydanych w niej wyroków wynika, że w sprawie tej powodowie R. C. i T. R. początkowo wnieśli od zasądzenie na ich rzecz, jako współników spółki cywilnej od pozwanego Z. G. kwoty 86.026 zł z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu, jako odszkodowania za szkodę wyrządzoną im

przez pozwanego w rezultacie pozbawienia ich możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na opisanej nieruchomości. W piśmie procesowym z 20 czerwca 2005 r. powodowie rozszerzyli żądanie rzeczowo i podmiotowo, domagając się zasądzenia od pozwanego Z. G. solidarnie na ich rzecz dalszej kwoty 547.200 zł z odsetkami ustawowymi od dnia rozszerzenia powództwa, jako odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez pozwanego Z. G. oraz wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego Akademii (...) w W. solidarnie na ich rzecz kwoty 361.375 zł tytułem zwrotu nakładów koniecznych poczynionych na opisanej nieruchomości. Powodowie wnieśli jednocześnie na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. o wezwanie do udziału w sprawie Akademii (...) w W. (obecnie Uniwersytet (...) w W.).

W toku procesu powodowie T. R. i R. C. zmieniali te pierwotnie zgłoszone przeciwko Z. G. żądania. Ostatecznie żądanie będące przedmiotem rozstrzygnięcia Sądów obu instancji złożone było z dwóch części. Pierwsze z nich, wywodzone z art. 415 k.c., dotyczyło zasądzenia solidarnie na rzecz powodów kwoty 8.774 zł, jako odszkodowania za szkodę polegającą na uniemożliwieniu powodom przez Z. G. w okresie od 29 września 2001 r. do 15 kwietnia 2002 r. korzystania z nieruchomości, na której powodowie prowadzili działalność gospodarczą. Obok powyższej kwoty R. C. w 2014 r. zażądał zasądzenia od pozwanego Z. G. na jego rzecz kwoty 243.486 zł z ustawowymi odsetkami od 4 kwietnia 2014 r., jako odszkodowania za szkodę polegającą na uniemożliwieniu mu jako właścicielowi obiektów kubaturowych na nieruchomości, swobodnego dysponowania nimi w okresie, w którym wykonalny był prawomocny wyrok Sądu Rejonowego wydany w sprawie o naruszenie posiadania (I C (...)), tj. od 1 czerwca 2005 r. do 18 grudnia 2007 r.

W sprawie 1C (...) Z. G. wniósł o zasądzenie od pozwanych T. R. i R. C. solidarnie opłat za korzystanie z nieruchomości za okres od 1 grudnia 2002 r. do 30 września 2014 r. w łącznej kwocie wyliczonej w ostatniej fazie procesu na 340.721,50 zł, powiększonych o odsetki ustawowe zgodnie z przedstawionym wyliczeniem.

Zarządzeniem z 8 czerwca 2006 r. przewodniczący w Sądzie Okręgowym w W. połączył sprawę 1 C (...) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą z powództwa R. C. i T. R. przeciwko pozwanemu Z. G. oraz Uniwersytetowi (...) w W.

Wyrokiem z 22 stycznia 2015 r. (I C (...)) Sąd Okręgowy w W.: w pkt I oddalił powództwo T. R. i R. C. przeciwko Uniwersytetowi (...) w W., w pkt III oddalił powództwo T. R. i R. C. przeciwko Z. G. o zasądzenie solidarnie na ich rzecz kwoty 8.774 zł z odsetkami ustawowymi od 15 kwietnia 2002 r.; w pkt IV oddalił powództwo R. C. przeciwko Z. G. o zasądzenie kwoty 243.486 zł z odsetkami ustawowymi od 4 kwietnia 2014 r.; w pkt V umorzył postępowanie w części obejmującej żądanie zasądzenia na rzecz T. R. i R. C. od Z. G. kwoty 538.426 zł; w pkt VI umorzył postępowanie w części obejmującej żądanie zasądzenia na rzecz R. C. od Z. G. kwoty 202.914 zł, w pkt VII - orzekając w przedmiocie żądania zgłoszonego przez Z. G. - zasądził solidarnie od T. R. i R. C. na rzecz Z. G. kwotę 334.282,25 zł z ustawowymi odsetkami od oznaczonych kwot i dat; w pkt VIII umorzył postępowanie w części obejmującej żądanie zasądzenia od T. R. i R. C. na rzecz Z. G. kwoty 778.141,75 zł, w pkt IX oddalił w pozostałym zakresie powództwo Z. G. przeciwko T. R. i R. C.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego z 22 stycznia 2015 r. wywiódł R. C., zaskarżając go w całości w punktach I - VI oraz VII (omyłkowo oznaczonym w apelacji jako pkt VIII) i IX oraz w pkt VIII, o tyle, o ile Sąd nie umorzył w nim postępowania obejmującego żądania zasądzenia od T. R. i R. C. na rzecz Z. G. kwoty 1.541.597,90 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego z 22 stycznia 2015 r. wywiódł również T. R., zaskarżając go w całości co do rozstrzygnięcia w pkt: I, II, III, IV, V, VII oraz w części, co do rozstrzygnięcia w pkt VIII, o tyle, o ile Sąd nie umorzył w nim postępowania obejmującego żądania zasądzenia od R. C. i T. R. na rzecz Z. G. kwoty co najmniej 1.561.040,90 zł oraz w pkt IX, o tyle, o ile Sąd nie oddalił w nim powództwa Z. G. przeciwko T. R. i R. C. o zasądzenie kwoty 340.721,50 zł.

Wyrokiem uzupełniającym z 18 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił powództwo R. C. i T. R. obejmujące żądanie zasądzenia na ich rzecz solidarnie od Z. G. kwoty 86.026 zł z odsetkami ustawowymi od 15 kwietnia 2002 r. oraz

powództwo R. C. o zasądzenie od Z. G. kwoty 243.486 zł z odsetkami ustawowymi od 4 kwietnia 2014 r.

Apelacje od wyroku uzupełniającego Sądu Okręgowego z 18 lutego 2016 r. wnieśli obaj powodowie i zaskarżyli ten wyrok w całości. Apelacje te zostały rozpoznane wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) i oddalone, a od orzeczenia tego powodowie wnieśli skargi kasacyjne, w których wyrok ten zaskarżyli w całości.

Apelacje powodów i pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego z 22 stycznia 2017 r. zostały rozpoznane wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 7 listopada 2017 r. i oddalone. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 7 listopada 2017 r. wniósł R. C. i wskazał w niej, że wyrok skarży w całości. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 7 listopada 2017 r. wniósł także T. R. i wskazał w niej, że wyrok skarży w całości.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 17 maja 2018 r. odrzucił skargę kasacyjną R. C. od wyroku z 7 listopada 2017 r. o tyle, o ile zakresem swoim obejmuje oddalenie apelacji T. R., a zaskarżonym niniejszym zażaleniem postanowieniem z 28 maja 2018 r. odrzucił skargę kasacyjną T. R. o tyle, o ile zakresem swoim obejmuje oddalenie apelacji R. C.

2. Nie sposób zgodzić się z zarzutami zażalenia od postanowienia z 28 maja 2017 r., jakoby związek pomiędzy żądaniami zgłoszonymi przez T. R. i R. C. miał decydować o konieczności uznania łączącej ich procesowej więzi za współuczestnictwo konieczne w rozumieniu art. 72 § 2 k.p.c. Przepis ten dotyczy bowiem takiej materialnoprawnej więzi między kilkoma osobami, że sprawa przeciwko nim może toczyć się tylko łącznie i tego rodzaju współuczestnictwo ma charakter konieczny. W niniejszej sprawie powodów łączy wprowadzie więź materialnoprawna, ale tego rodzaju, że w żądaniu, o którym orzekł Sąd Okręgowy w wyroku z 22 stycznia 2017 r. dochodzili od Z. G. kwoty 8.774 zł z odsetkami ustawowymi od 15 kwietnia 2002 r., jako wierzyciele solidarni, nie zaś do ich majątku wspólnego. O takim też żądaniu zgłoszonym przez powodów orzekł Sąd Okręgowy powołanym wyrokiem.

W nauce i orzecznictwie nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że więź łącząca wierzycieli solidarnych ma charakter materialnoprawny, a w procesie

decyduje o istnieniu pomiędzy nimi współuczestnictwa materialnego, jednak zwykłego, uregulowanego w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., nie zaś koniecznego, o jakim mowa w art. 72 § 2 k.p.c. Każdy współuczestnik działa w postępowaniu w imieniu własnym (art. 73 § 1 k.p.c.) (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2013 r., V CNP 84/12, nieopubl.). Tak też działali w sprawie obaj powodowie, czego wyrazem było zresztą złożenie przez nich osobnych skarg kasacyjnych od wyroku z 7 listopada 2017 r. Dopuszczalność tych skarg kasacyjnych musi być oceniona zatem odrębnie dla każdego z powodów, stosownie do zgłoszonego przez każdego z nich żądania, którego dotyczył wyrok z 7 listopada 2017 r.

Nie sposób zaakceptować tezy żalącego się, jakoby odrzucenie skargi kasacyjnej wniesionej przez niego w części, w jakiej skarga ta miałaby dotyczyć rozstrzygnięcia odnoszącego się do żądania zgłoszonego przez drugiego z powodów, miałby godzić w prawo do sądu żalącego się, mające podstawę zarówno w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, jak i w Konstytucji. Trzeba podkreślić, że publiczne prawo podmiotowe, jakim jest prawo do sądu, zostało przez ustawodawcę zadeklarowane w Konstytucji i skonstruowane w realizujących jej postanowienia ustawach zwykłych, jako instrument dla ubiegania się o ochronę własnego interesu prawnego korzystającego z tego prawa podmiotu (strony postępowania, której dotyczy orzeczenie w rozumieniu art. 398¹ § 1 k.p.c.), nie zaś jako środek zabiegania o prawa cudze, czy też realizowania interesu publicznego. Tylko podmioty instytucjonalne, mające status organów państwa powołanych do podejmowania działań nastawionych na ochronę praworządności lub praw człowieka i obywatela mogą inicjować postępowania i wnosić środki zaskarżenia w sprawach „cudzych”. Podejmują te działania z uwagi na przypisaną im sferę kompetencji, nie zaś w związku z wykonywaniem prawa do sądu, czy do zaskarżenia orzeczeń.

Powód realizował w niniejszej sprawie swoje prawo do sądu w związku ze zgłoszeniem m.in. żądania zasądzenia od Z. G. kwoty 8.774 zł z odsetkami ustawowymi od 15 kwietnia 2002 r., jako - jak podał - uprawniony do tego świadczenia solidarnie z R. C. Ocena zasadności tego żądania została przez Sąd Okręgowy wyrażona w wyroku z 22 stycznia 2017 r., a ocena zasadności apelacji

powoda od tego rozstrzygnięcia - w wyroku Sądu Apelacyjnego z 7 listopada 2017 r. To żądanie spośród rozstrzygniętych w obu powołanych tu wyrokach dotyczy sprawy powoda, w której może on składać środki zaskarżenia, działając na swoją rzecz. Powód R. C. może te środki składać na swoją rzecz, w tym też w odniesieniu do żądania zapłaty, które zgłosił przeciwko Z. G. samodzielnie.

Osądzoną przytoczonymi wyżej wyrokami sprawą dotyczącą T. R. była też wszczęta przeciwko niemu, jako dłużnikowi solidarnemu z R. C., sprawa z powództwa Z. G. o zapłatę kwoty 334.282,25 zł z ustawowymi odsetkami od oznaczonych kwot i dat. Kwota ta została zasądzona wyrokiem Sądu Okręgowego z 22 stycznia 2017 r. solidarnie od T. R. i R. C. na rzecz powoda Z. G. Każdy z dłużników solidarnych wymienionych w tym orzeczeniu mógł je kwestionować wyłącznie w odniesieniu do swojej osoby w apelacji, a gdyby tego nie uczynił, to przed sądem apelacyjnym możliwe było rozpoznanie sprawy także na rzecz współuczestnika, który wyroku nie zaskarżył (art. 378 § 2 k.p.c.). Nie oznacza to jednak, że każdy z dłużników solidarnych może wnieść skargę kasacyjną od wyroku sądu drugiej instancji oddalającego jego apelację od zasądzającego świadczenie wyroku sądu pierwszej instancji w imieniu własnym i na swoją korzyść, ale też w imieniu współdłużnika i na jego korzyść. Jest to konsekwencją nie tyle nawet odwołania się do poglądu wyrażonego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadzie prawnej - z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 (OSNC 2014, nr 11, poz. 108) o braku pokrzywdzenia orzeczeniem, co założenia, że prawo do sądu i do zaskarżenia orzeczeń ma być realizowane we własnej sprawie skarżącego, a zatem od tego orzeczenia, które dotyczy jego samego i o tyle, o ile go ono dotyczy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 394¹ § 2, art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1. Sąd Najwyższy nie przyznał pełnomocnikowi wynagrodzenia za oczywiste niezasadnie złożone zażalenie, gdyż ustanowiony został do reprezentowania powoda w postępowaniu kasacyjnym, na co składa się obowiązek podjęcia wszystkich czynności koniecznych do prawidłowego wniesienia tego środka zaskarżenia. Wynik postępowania kasacyjnego zadecyduje o odpowiedzialności za jego koszty.

jw